

PREOKRET NA REPARACIJSKI KONFERENCI

Velika Britanija svetuje Nemčiji, naj odkupi svoje upnike. — Priprave za svetovno ekonomsko konferenco

Lausanne, Švica, 30. jun. — Reparacijska konferenca se ni mrtva in upanje, da se jo ohrani pri življenju, se je povečalo.

Britska delegacija je v vdihnila novo življenje v obliki predloga, da Nemčija plača določeno vsoto, s katero bi odkupila svoje upnike. Upniki so sprejeli predlog v načelu, Nemci pa še vedno molče, toda izgleda, da bodo revidirali svoje stališče.

Visokost vsote, katero naj bi Nemčija plačala svojim upnikom, še ni bila določena; o tem se bodo najbrž vršili razgovori danes.

Dasi se nemška delegacija obotavlja in postopa previdno, da ne bi razburila nemškega ljudstva s sprejetjem ali odklonitvijo predloga, je vseeno jasno, da je prišla popuščati.

V smislu načrta bi Nemčija plačala gotovo vsoto, od 750 milijonov do dveh milijard dolarjev. S tem bi se iznebila plačevanja nadaljnjih reparacij, ki znašajo krog osem milijard dolarjev.

Včeraj je bil imenovan nov komitej, ki bo vodil priprave za prihodnjo svetovno ekonomsko konferenco. Komitej se ni ponašal ameriške vlade, naj pošlje svoje zastopnike na to konferenco; to bo storil pozneje. Odločil se je za ustanovitev dveh podkomitejev, od katerih se bo eden bavil s finančnimi problemi, drugi pa bo skušal rešiti problem nadprodukcije in distribucije ter carinsko vprašanje v zvezi z uvozom in izvozom produktov.

MacDonaldu se pripisuje za sluga, da je rešil konferenco pred pretečnim polomom. Izjavil je, da je bila konferenca sklicana, da reši dva glavna problema — vprašanje plačevanja reparacij in finančne in ekonomske potežkoče, ki so odgovorne za podaljšanje svetovne gospodarske krize. Dejal je tudi, da je poravnava vprašanja mednarodnih dolgov, reparacij in drugih vojnih obveznosti potrebna in se jo mora takoj izvesti, ako se hoče svet izogniti še večji krizi.

Angleški premijer je urgiral delegate, naj pospešijo delo, ker ni nobenega vzroka za zavlačevanje konference. Dejal je, da se mora vrniti v London najkasneje 6. julija in izraziti je upanje, da bo konferenca do tega časa izvršila svojo nalogo.

Francoski ministriški predsednik Herriot bo nocoj odpotoval v Pariz z namenom, da poravnava spor, ki je nastal v njegovi stranki, nakar se bo naslednji dan spet vrnil v Lausanne.

Dezertacija iz Italije v Jugoslavijo po zraku

Slovenski oficir v italijanski letalski floti pribežal v Ljubljano z letalom. — Jugoslovanska vlada padla

Dunaj, 30. jun. — Vest iz Beograda se glasi, da je Vojislav Marinković, ki je bil ministriški predsednik od aprila, včeraj resigniral z vsemi ministri vred.

Ljubljana, 30. jun. — Peter Brovesek, rezervni častnik v letalskem zboru italijanske armade, ima čast, da je prvi vojaški dezertir v zgodovini, ki je dezertiral po zraku. Brovesek je v sredo priletel semkaj v italijanskem vojaškem letalu. Ko se je dvignil v zrak, je letel nekaj časa proti Trstu, da odvrne sum, nato je pa visoko v zraku mahnil z največjo brzino proti Jugoslaviji. Ker ni mogel najti primerne mesta v hribovitem

Z zborovanj H. B. Z.

Debate o propadli banki in ponovno o afiri sv. Save ter samoodločevanju Hrvatov v starem kraju. Znižanje plač

Gary, Ind., 29. jun. — Konvencija Hrvatske bratske zajednice gre h koncu in seje prvih dveh dni tega tedna so bile večinoma burne. Na dnevnem redu so razne stvari, predvsem poslovanje gl. odbora.

Gl. izvršni odbor je bil kritiziran zaradi propadle banke v Pittsburghu, v kateri je zajednica imela čekovni račun. Bili so očitki, da je bil ta račun previsok. Zakaj so vlagali tako velike vsote v dotično banko? Med debate je prišlo na dan, da sta predsednik Gazdić in blagajnik Jonić bila delničarja banke. Tajnik Šolić je pojasnil, da čekovni račun ni bil previsok, ker so bila izplačila velika.

Na predpoldanski seji v ponedeljek so "levokrilasi" oživeli afero sv. Save in zahtevali, da se obsodi in kaznuje ves gl. izvršni odbor, ker ni hotel suspendirati predsednika in blagajnika in ju obtožiti pred gl. porotnim odsekom, ko sta sprejela red sv. Save iz Beograda. To reč so ponovno mlatili več ur, a končno je ostalo pri prejšnjem zaključku, ko sta predsednik Gazdić in blagajnik Jonić dobila nezaupnico in bila obsojena na \$25 kazni vsak. Predlog, da se obtoži gl. porotni odsek, ker ni pravilno postopal v tej aferi, je bil tudi poražen.

Sprejeta je bila resolucija za obrambo tujezemskih delavcev in resolucija v prilogi Mooneyju in Billingsu. Dolga debata se je razvila, ko so komunisti ponovno spravili na površje resolucijo za "neodvisno Hrvatsko" in se spet postavili na šovinistično stališče, da ujamemo "narodne zajedničare" za svojo igro. Nekaj dni prej je konvencija osvojila resolucijo proti oцепu Hrvatske, samo obsodila je srbsko diktaturo. V teku debate je bila silna vihra in zmešnjava in pri tem se je konvenciji predsednik Boić razjezil in je imenoval nekatere delegate "kukavice", ki ne vedo kaj brbljajo. Vstal je buče protest in predsednik je prosil za oprostitev. V tej konfuziji je bila resolucija za "neodvisno Hrvatsko" sprejeta s 105 glasovi proti 76. Tako je konvencija sprejela dve resoluciji glede položaja v Jugoslaviji, ki si v bistvu nasprotujeta: prva je proti samoodločevanju Hrvatov in druga je za samoodločevanje!

Plače gl. odborikov in uslužbencev v gl. uradu zajednice so znižane 20 odstotkov. Delegatje so si odglasovali dnevnice po osem dolarjev. — Poročevalec.

Gary, Ind., 29. jun. — Tretja konvencija HBZ je bila danes zaključena. V novi gl. odbor so bili izvoljeni: Butković, predsednik; Boić, podpredsednik; Šolić (stari), tajnik; Vuk (komunist), blagajnik; Derkos, tajnik bolniškega oddelka. Milan Petrak je bil ponovno izvoljen za urednika Zajedničarja. Bogadek je porazil Lukasa za pravnega svetovalca. Večinoma so zmagali "narodni zajedničari".

Bojazen pred izgubo službe pogladila policaja v samomur

Washington, D. C. — Policaj C. D. Thomas si je pogladil krogo v glavo, ker ga je vznemirila vest, da bo več policajev odpuščenih iz službe. Vedel je, da mu bo odvzeta prilika za obstanek v slučaju odpustitve in se je odločil za smrt.

Washingtonska policija je bila v zadnjih mesecih že večkrat mobilizirana, ko so se pojavile govorice, da brezposelni delavci nameravajo uprizoriti demonstracije v prilogi zavarovanju proti brezposelnosti in proti stradanju.

kraju tik za mejo, da bi se spustil na tla, je letel do Ljubljane. Italijanska vlada je naprosila Jugoslavijo, naj ji vrne letalo.

SVARIJO PRED DIKTATURO VE- LEBIZNISA

Voditelji železničarjev urgirajo kongres, naj ne zaključi zasedanja

Cleveland, O. — (FP) — Railway Labor Executive Assn., ki reprezentira vse organizirane železničarje, je na svoji konferenci sprejela resolucijo, v kateri opozarja kongres na nevarnost diktature, ki jo kujejo bankirji in industrijci. Ti bi radi videli, da bi kongres odšel na počitnice, da bi potem lahko dosegli svoj cilj. Asociacija svari člane kongresa, naj ne zaključijo zasedanja, dokler ne rešijo perečih problemov, ki jih je prinesla na površje depresija.

"Ako bi kongres odlašal za zaključitev zasedanja v tem času, bi to pomenilo umaknitev z bojišča", je rečeno v resoluciji. "Kongres je bil prisiljen sprejeti zakonodajo za protekcijo interesov velebiznisa, in sedaj, ko skušajo nekaj storiti v dobrobit ljudstva, prihajajo protesti prav od teh skupin, ki so dobile vse, kar so želele, in zahtevajo, da kongres zaključi zasedanje. Dokazov o zaroti, ki hoče prisiliti kongres na opustitev dolžnosti, kar naj bi odprlo pot za vzpostavitev diktature mednarodnih bankirjev in velebiznisa, je dovolj.

"Bilo bi izdajstvo nad ameriškim delavci in farmarji, ako bi kongres v tem času velike krize zaključil zasedanje. Depresija bi se povečala, ako ne bilo nobene, ki bi ščitil ljudske interese, zato mora kongres nadaljevati s pričetnim delom, glede pomoči brezposelnim."

Vprašanje prohibicije spet pred kongresom

Predložena je bila resolucija, ki zahteva odpoklic osemnajstega amandamenta

Washington, D. C., 30. jun. — Komaj eno uro potem, ko je prišla vest, da se je komitej za postavbo platforme na demokratiški konvenciji v Chicagu izrekel proti prohibiciji, je bila predložena resolucija, ki zahteva odpoklic osemnajstega amandamenta.

Zadevno resolucijo je predložil kongresnik Loring M. Black, demokrat iz New Yorka. To je bil odgovor na izzivanje republikancev, ki so pozivali demokratske kongresnike, naj odobrijo stališče stranke in se izrečejo proti prohibiciji.

Republikanski kongresnik La Guardia iz New Yorka je potem poslal telegrame predsednikom narodnih komitejev republikanske in demokratske stranke, John Raskobu in Everett Sandersu, naj se obe stranki združijo.

Bavarska se upira novi naredbi

Pravi, da bo tekla kri, ako bo vlada dovolila fašistom nošnjo uniforme in politične shode. Trinajst drugih držav se je pridružilo protestu Bavarske

Berlin, 30. jun. — "Bodoča zgodovina Nemčije se bo pisala s krvjo", piše glasilo bavarske vlade "Bayerische Staats-Zeitung". Glasilo protestira proti novemu dekretu, katerega je včeraj objavila Papenova junberska vlada.

Naredba omejuje pravice policijskih avtoritet v nemških državah. V smislu naredbe državnih policija ne more preprečiti fašističnih političnih zborovanj in nošnjo uniform.

Poleg Bavarske je trinajst drugih od sedemdesetih nemških držav protestiralo pri predsedniku Hindenburgu proti novi naredbi, toda slednji odločno podpira zahteve fašistov, ki so se pred par tedni še borili proti njemu v predsedniških volitvah.

Danes se sestane bavarski kabinet na svoji seji, kjer bo postavil priziv proti dekretu in ga predložil nemškemu vrhovnemu sodišču. Urgiral bo ohranitev miru in reda v državah, ki ju ogrožajo fašisti.

Republikansko časopisje je pokazalo veliko strahopetnost in ni dvignilo skoro nikakega protesta proti novi naredbi. Nekateri pravijo, da vsled tega, ker se boji cenzure.

Minister za notranje zadeve Wilhelm von Gayl je nastopil proti glasilu socialnih demokratov "Vorwärts", ker je objavilo kartun, v katerem prikazuje člane fašistične armade v dragih uniformah, vojne pohabljenosti pa v raztrganih oblekah, ker jim je vlada reducirala penzijo. Gayl je zagrozil s suspenzijo.

Nacionalistično in fašistično časopisje prepeva slavospeve kancelarju Papenu, ker je na reparacijski konferenci zahteval revizijo versailleske pogodbe.

Pridigarji zahtevajo oprostitev Mooneyja

Pittsburgh. — Metodistični pridigarji iz pittsburskega distrikta so na svoji konferenci sprejeli resolucijo za oprostitev Tom Mooneyja in se izrekli za sodelovanje z Ligo za porodno kontrolo. Tudi o bankirjih niso molčali. Nasprotno: te so obsodili in rekli, da so le "prodajalci slabih delnic."

in skupno zahtevata modifikacijo Volsteadovega zakona še predno kongres zaključi svoje zasedanje.

"Obe stranki soglašata, da se je prohibicija izjavila", pravi La Guardia, "toda ker ne more niti prva niti druga stranka izvesti modifikacije Volsteadovega zakona na svojo roko, je najbolje, da v tej zadevi skupno nastopita, kar bo pospešilo akcijo."

JAPONSKA POBI- JA RAZOROŽI- TVENI NAČRT

Pravi, da je predlog predsednika Hooverja nevaren japonskim interesom. — Zastopniki Francije v Ženevi ublažili opozicije

Tokio, 30. ju. — Jajonski navalistični department odločno nasprotuje Hooverjevemu načrtu glede redukcije oboroženosti svetovne sile za eno tretjino. O tem stališču so bili japonski delegati v Ženevi sinoči obveščeni.

V obvestilu je rečeno, da je Hooverjev načrt sebičen in nevaren obrambi Japonske, ker bi v smislu tega načrta Amerika lahko povečala svojo oboroženost, dočim bi jo morala Japonska znižati. Japonska bi morala prenehati z gradnjo bojnih ladij med letom 1934 in 1939, ne pa Združene države. Pomorska sila Amerike bi ostala nedotaknjena.

Ženeva, 30. jun. — Zastopniki Združenih držav na razorožitveni konferenci se radujejo, ker je Francija, ki je sprvega odločno nasprotovala Hooverjevemu razorožitvenemu načrtu, ublažila opozicijo in pokazala večjo naklonjenost predloženemu projektu.

Ameriški delegati, ki so konferirali z zastopniki Francije, pravijo, da so slednji pokazali, da so pripravljeni na sodelovanje. To smatrajo za znamenje, da je Francija v resnici naklonjena redukciji oboroženosti.

Edina stvar, ki jih še vznemirja, je negotovo stališče Velike Britanije. Ameriška delegacija je se odločila, da predloži načrt glavni komisijski razorožitvene konference, ako bo Velika Britanija še nadalje odklanjala jasno izjavo o predlogu.

Krvavi izgredi v Indiji

Bombaj, 30. jun. — Včeraj je prišlo spet do večjih izgredov med muslimani in Hinduti, v katerih je bila ena oseba ubita in nad trideset ranjenih. Pet ljudi je bilo težko ranjenih, ko je prišla policija streljati v grupo izgreznikov, ki se niso hoteli pokoriti policiji, ko jih je skušala razgnati.

Kongres manjšin na Dunaju

Dunaj, 30. jun. — Osmi kongres evropskih narodnostnih manjšin, ki predstavlja kakih 40 milijonov manjšincev, raztresenih po štirinajstih deželah Evrope, je bil včeraj odprt v Dunaju. Josip Vilfan, bivši slovenski poslanec v italijanskem parlamentu, predstavlja.

400 oseb utonilo na Rumunskem

Bukarešta, 30. jun. — Domneva se, da je 400 ljudi našlo smrt v silni poplavi v moldavskem distriktu Rumunije. Voda je odnesla čez 1000 hiš in 500 mostov.

Slabi izgledi za delničarje

Prihodnje leto bodo lastniki navadnih delnic večinoma le sanjali o "zlati dobi"

New York. — (FP) — Še eno leto krize in lastniki navadnih delnic (common stock) bodo gledali v zrak in sanjali o "zlati dobi", ko so prejemale velike dividende v denarju in v delnicah. Ta vir dohodkov se bo v enem letu domalega posušil, je mnenja svetovalec multimilijonarjev Moody. Mnenje je basirano na podlagi finančnega stanja 426 industrijskih koncernov.

Glavna industrija, ki je lansko leto imela prebitok po izplačitvi vseh obveznosti vključevši dividende na navadne delnice, je bila javnopravna. Mnogo korporacij v drugih industrijah je še koncem lanskega leta proglasilo "moratorij" na te vrste dividende ali pa so jih zmanjšale. Močnejše izmed teh pa so jih črpale iz rezervnih skladov, kar je odgovorno, da se "kriza ni dovolj reflektirala v reduciranih dividendah."

Poleg javnopravnih so lansko leto prejeli običajne dividende tudi delničarji tobačne industrije, verižnih trgovin, drogerij in industrije električnih izdelkov. Dividende na navadne delnice pa so znižale ali ukinile jeklarska, industrija kavečuka, oblačilna, bakrena, gradbena, filmska in industrija za farmarske stroje.

Ker lastniki navadnih delnic — edine delnice, ki imajo običajno glas pri upravi — niso sromaki, ampak magnetje, torej ne bodo še ali v krušne linije. V dobi volitanskih profitov so mnogi prišli do teh delnic na cenovni način: milijone teh delnic je bilo izdanih kot del dividend in pa kadar so bankirji "reorganizirali" korporacije in prejele lepe šope teh delnic, ne da bi plačali centa za nje. Na ta način so dvignili "vrednost" podjetij, z umetnim napihavanjem kapitalizacije.

Kriza je prizadela tudi lastnike bondev in prednostnih delnic, vendar pa ne toliko kot lastnike navadnih delnic, ki v mnogih slučajih niso v podjetja vložili niti centa.

Kriza dobro vedrilo le velike korporacije, o katerih pravi Moody, da "je njih finančno stanje kljub skoraj triletni krizi še vedno močno. Na splošno se je od 1929 do konca 1931 njih gotovina zvišala za 5.2% v primeri z njih aktivno (vrednostjo), aktivna pa je narasla od 4.8 do 6.3-krat toliko kot pa pasiva (obveznosti)" ali okrog 30%. Z drugimi besedami povedano: velike ribe rastejo in se rede, male pa gredo k vragu.

Domač drobiž

Iz Cornwalla, Pa. — Zena Antona Petelina je prestala težko operacijo v bolnišnici v Lebanonu. Upanje je, da okreva. Družina Petelin je prišla pred tremi leti iz Aurore, Minn., in tu ima posestvo in trgovino.

Iz Sandvya, Utah. — Tu se je z avtomobilom smrtno ponesrečila 22-letna Julija Čufar, nečakinja Fr. Potočnika iz Rock Springa, Wyo.

Iz Clevelanda. — Avto je nevarno poškodoval Paulino Tekavčić, staro 56 let. Odvedli so jo v bolnišnico. — Umri je Alfonz Intihar, star 18 let in rojen v Clevelandu, kjer zapuška starše, dve sestri in brata; bil je član društva št. 614 SNPJ.

Iz Farrelia, Pa. — Tu so zaprli 72-letnega Geo. Kralla, ki je priznal, da je ustrelil svojega 47-letnega zeta Martina Pelesa. Uboj je bil izvršen na farmi v prepiru. Pokojni Pelek je bil svojočasno član društva št. 262 SNPJ.

Iz Chicago. — Br. Jos. Kotar iz Detroita je zadnje dni obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

PINCHOT SKLI- CAL IZREDNO ZASEDANJE

Legislatura se bo ukvarjala z brezposelnostjo. Governerjev program ne nudi posebnega upanja. Socialistična poslanca predloži strankni program

Harrisburg, Pa. — (FP) — Governer Pinchot je zopet sklical legistaturo k izrednemu zasedanju, ki bo še drugo od zadnjega rednega zasedanja. Posiv je prišel naglo po večtedenskem ciancunju in mešetarnjenju.

Glavna razloga za ta nagli odlok sta republikanski cirkus v Chicagu in pa popolno skrahiranje pomočne akcije v Philadelphiji, kjer so pošla vsa sredstva, in tudi v Pittsburghu ter drugih industrijskih mestih ni dosti bolje.

Glede republikanskega cirkusa je strankinim vodjem postalo jasno, da ako nekaj ne store v Pennsylvaniji, so dnevi njihove kontrole državne politike šteti. Republikansko narodno konvencijo zasmejujejo celo reakcionarni časopisi, kar je poglodal strah v hrbtenice starogardistov, ki dominirajo državo še od civilne vojne.

Pinchot in voditelji njemu nasprotnih frakcij so se zedinili na legislativni program, ki vsebuje 14 točk. Med temi je točka, da se okramaj da pravica do zvišanja davkov in bondni obveznosti; državna bondna izdaja za pokritje okrajnih stroškov v zvezi s prehranjevanjem brezposelnih; ustavni amandment, ki bo omogočil državi najeti posojilo od zvezne vlade; vnapostitev bolniške ip. materinske penzije, katero je prejšnje zasedanje obrnilo za okrbovanje revežev; zakon za obdavljenje vseh bondev in avtoriziranje stanovanjskih korporacij z omejenimi dividendami. Vprašanje dohodninskega davka je bilo zavrnjeno, ker so proti njemu vsi privilegirani sloji, ki imajo državo v zakupu.

Prišlo pa bo pred zbornico proti volji republikancev. Za to bosta poskrbela soc. poslanca iz Readinga, Darlington Hoopes in Lilith Wilson, ki bosta predložila socialistični program. Ta program vsebuje tudi zakonodajo, ki bi organiziranim brezposelnim omogočila, da bi se profilirali z lastnim delom.

Načrt, ki ga je s tem v zvezi izdelal Hoopes, določa, da državna vlada oskrbi brezposelnim sredstva — tovarne, premogovnike in farme s potrebnimi stroji in surovinami — v svrhu, da si proizvajajo za lastne potrebe. Akcije bi vodila država in razne skupine brezposelnih, ki bi delale pod tem sistemom, bi si izmenjavale proizlane potrebščine za lastno uporabo in ne za trg.

Ta načrt sili zahtevi milnauških socialistov in delu organiziranih brezposelnih v državi Washington, kjer še izvajajo ta sistem v vedno večjem obsegu na lastno iniciativo.

Hoopes pravi, da je njegov ali sličen načrt edina praktična pot za reševanje brezposelnosti. Radi njene obsebnosti ni ne zadoštevajo niti državno zavarovanje, če bi ga država imela, še manj pa sedanja doia, ki ni le samo skrahirala, ampak je v najboljšem slučaju veliko slo. Prvi ponizuje delavce na stopnjo berača, drugi je za njen rezultat demoralizacija tistih, ki jo prejemajo. Neguje brezposelnost do dela in ubija lastno iniciativo in samoponos. Povprečen ameriški delavec zahteva delo in ne dolo in dolžnost vlade je, da mu ga preskrbi, pravi Hoopes.

Načrt najbrž ne bo sprejet, ker je novotarija in valed tega "revolucionaren." Starogardniki ga bodo zavrgli, da bi ne stal državo ničesar oziroma malenkost. Zavrgli ga bodo, ker bi delavcem odprli oči, da lahko ek-

Prizor iz Hooverville, naselbine brezposelnih in brezdomnih delavcev pri St. Louisu.

(Dolje na 3. strani.)

Vesti s Primorskega

Kamus inklučen celo iz fašistič-
ne stranke

Nekdanji fašistični podčitat in vitez italijanske krone Bruno Kamus ima smolo. Kakor znano, je bil pred kratkim še podčitat v Pazinu, a so ga morali zaradi poverljivosti v drugih takih odlik odstaviti, ker so bili proti njemu ne samo hrvatsko ljudstvo, ki mu je Kamus prizadejal toliko zla, marveč celo že sami Italijani in fašisti. Fašistična stranka je morala uvesti preiskavo, ki se je zaključila v Kamusovo sramoto in škodo. Sedaj so mu odvzeli fašistično izkaznico in ga vrzli iz stranke.

Nov sodnik v Kanalu

Pred kratkim je bil kanalski sodnik Genoveze premeščen na Sistijsko. Vodstvo sodnije je tedaj začelo prevzati dr. Michelini, 46 dni pa je bil imenovan za novega sodnika v Kanalu dr. Longo, doma iz Istre. Služboval je doslej v Vidmu.

Vojne vaje na Krasu in Krasu. Pred dobrim tednom dni so se prišle na Krasu in okoliških hribov vojne vaje, pri katerih delujejo alpski artiljeriji. Tolminskim in kobarškimi krstom in živinorejcem povzročajo manevri velike škodo, ker ne sme nihče v njihovo območje. Manevri bodo trajali do konca meseca junija.

Večje vojne vaje se prične v ponedeljek tudi na Krasu med Dobrdom in ribenberškimi vrhovi. Tu bo v večji meri sodelovalo topništvo. Manevri na Krasu bodo trajali 4 dni.

Izpred reškega sodišča

Na reškem sodišču so se te dni vršili procesi proti 10 mladim stranom, ki so bili obtoženi, da so nameravali zbežati brez potnega lista čez mejo. Obsojeni so bili: 17-letni Anton Maudrusa, 18-letni Anton Maudrusa, 19-letni Anton Maudrusa, 20-letni Anton Maudrusa, 21-letni Anton Maudrusa, 22-letni Anton Maudrusa, 23-letni Anton Maudrusa, 24-letni Anton Maudrusa, 25-letni Anton Maudrusa, 26-letni Anton Maudrusa. Vsi so bili obsojeni na različne kazni, od 3 mesecev do 3 let. Vsi so bili obsojeni na različne kazni, od 3 mesecev do 3 let.

Zaradi bega čez mejo

Pred tolminskim sodiščem je bil in kontumacia obsojen na 2 meseca ječe 18-letni Josip Obidž iz Gorice, ki so ga zadržali, da je skrivaj zbežal čez mejo. Karabinerji, ki so prejeli ukaz, naj ga aretirajo in oddajo v zapore, če ga najdejo, so mladeniča zares nenadoma izsledili na njegovem stanovanju v Gorici in ga odvedli v gorisko ječo.

Aretriran nabornik

Karabinerji v Idriji so te dni aretirali 22-letnega Pavla Rejca, ker je bil osumljen, da noče k vojakom. Bil je že dvakrat pri naboru, a ga obakrat niso potrdili. Letos bi moral tretjič k naboru, pa iz neznanih vzrokov ni šel. Karabinerji so fanta izročili sodišču.

Letalska nesreča v Pulju

Dne 11. junija se je zgodila v Pulju huda letalska nesreča. Vojaški hidroplan "Savoja 55" s štirimi letalci je zaključil daljšo vajo in pilot je že hotel pristati na vodi pred letalsko luko. Nenadoma pa je opovedal motor in letalo je navpično padlo v morje. Pilot poročnik Capasso je bil hudo ranjen, vendar se je obdržal nad morskovo površino toliko časa, da so ga rešili. Drugi pilot, neki podčastnik in še dva letalca-monterja pa so utonili. Capasso so prepeljali v mornariško bolnico, kjer se trudi, da bi ga ohranili pri življenju. Dva letalca so našli in ju v nedeljo pokopali, tretjega pa je vzel morje.

Tržaška kriza

Strokovni list "Il Commercio Giuliano", ki ga izdaja fašistična pokrajinska federacija trgovcev v Julijski Krajini, je objavil v svoji poslednji številki

daljši članek o tržaški krizi. Med vzroki propadanja tržaškega gospodarstva list ne naveda drugega, kot da je to posledica fašistične uničevalne politike, pač pa naveda med drugim povišanje generalnih uvoznih carinskih tarif na Poljskem, gospodarske avtarike težnje na Češkoslovaškem, v Grčiji in Turčiji, gospodarsko zblizanje med Avstrijo in Nemčijo ter končno finančno in gospodarsko razsulo v srednji Evropi.

List objavlja tudi statistične podatke o raznih gospodarskih pojavih. Tako je pomoraki in železniški blagovni promet v mestu nazadoval v l. 1931. (4,26 milijonov ton) za 22 odstotkov napram l. 1929 in za 31 odst. napram l. 1913. Od l. 1930 do 1931 je promet v Trstu nazadoval za 19,37 odst., v Genovi za 16,96 odst., v Benetkah za 7,33 odst., v vseh italijanskih lukah povprečno za 12,82 odst., v Hamburgu za 14,14 odst., tako da je tržaški promet v razmerju s konkurenčnimi lukami dosegel nazadovni rekord.

Še hujska je v l. 1931 izguba v mednarodnem potniškem prometu in znaša 41 odst. v primeru s letom 1930. Potnikov je bilo 13,611 (v l. 1931 23,186). Registrirani trgovci v l. 1930 izkazovali 203 nove trdke več nego jih je bilo izbrisanih, v letu 1931 pa 27 manj. Stečajev je bilo lani 157, prislilnih poravnav 15, silno pa so narasli menični protesti, ki jih je bilo 7901 za skupno vsoto 10,282,051 lir. Enkomptalni računi in predprijmi italijanski narodni banki so znašali 745,792,420 lir, skupna cena blaga in vrednost zastavljenih pri tržaški zastavljalnici je znašala 19,471,698 lir. Konsum blaga v podrobnih razprodajih je lani napram letu 1930 povprečno padel za 16,02, napram letu 1927 pa celo za 34,6%.

Novo spremembo slovenskih in hrvaških priimkov

Tržaški prefekt je podpisal te dni znova celo vrsto prefekturalnih dekretov o spremembi slovenskih in hrvaških rodbinskih imen v italijanske priimke. Tako so bila spremenjena imena Ščuka v Lucel, Škerjanc v Seriani, Medved v Orsi, Pogorelec v Gorelli, Pahor v Parchi itd. Prefekt je podpisal 167 takih dekretov, ki mu jih je predložila posebna komisija. Silnice komisije delujejo s prav tako vneto čeprav ne tako uspešno tudi v ostalih štirih pokrajinah v Julijski Krajini.

Izpred goriskega sodišča

Pred goriskim sodiščem je bil obsojen 21-letni Kamilo Rijavec iz Boveca na 3 meseca ječe. Bival je v Gorici in so ga pred meseci policijsko posvarili. Po tem svarilu je moral biti poleg drugega vsak večer pred 8. uro doma. Pred desetimi dnevi pa so ga policijski organi zalotili ob prepovedani uri na cesti. Zaradi tega je bil aretiran in obtožen ter eden dni nato tudi obsojen.

Starace ne pride v Gorico

Goriška fašistična federacija se je že z veliko vneto pripravljala na poset generalnega fašističnega tajnika Staraceja, ki bi moral priti 15. junija v Gorico. Tajnik Avenanti je že izdal ukaz velike fašistične parade in manifestacije, h kateri so bili tudi že pozvane vse fašistične organizacije na deželi. Nenadoma pa je prišla iz Rima vest, da Staraceja ne bo, ker se je obvezal obiskati prej druga italijanska mesta.

Fašistična propaganda

Dne 12. jun. se je zaključilo prvo kolo propagandnih zborovanj, ki jih je organiziralo centralno vodstvo fašistične stranke. Po vsej Italiji se je vršila cela vrsta takih shodov. Več jih je bilo tudi v Julijski Krajini. Poslanec Rossi je nastopil na shodih v Renčah, Gradiški in Romansu, tajnik znane družbe "Dante Alighieri" Maino v Sv. Luciji in Tolminu, fašistični pokrajinski tajnik iz južne Italije Varano pa v Ajdovščini.

Železniška nesreča pri Prestranku

Na železniški progi Prestranek-Postojna gradijo nov tir, ker menijo, kakor pravijo tržaški listi, da je promet na tem delu prege toliko, da ga drugače ne bi bilo mogoče zmagovati. Pri gradnji je zaposlen večji oddel-

lek delavcev, ki so seveda skoro vsi Italijani in fašisti. Dne 16. jun. pa se je enemu izmed njih po imenu Ivan Boni zgodila huda nesreča. Tik pred opoldanskim počitkom se je oddaljil od svojih tovarišev. Hodil je po sredi tira, ko ga je iznenadil vlak. Hotel je še v zadnjem hipu odskočiti, toda noga se mu je zataknila pod tračnico, da je padel. Vlak mu je prerezal obe nogi skoraj tik pod životom. Prepeljali so ga v tržaško bolnico, kjer so ga sicer operirali, a ni upanja, da bo ostal pri življenju.

RAZNE VESTI

PINCHOT SKLICAL IZREDNO ZASEDANJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

istirajo tudi brez kapitalistov in si potom kooperacije ustvarijo boljše življenje z manjšim delom kot pod sistemom privatne izkoriščanja.

V zvezi z izrednim zasedanjem legislatura in brezposelnostjo je sklical izredno konvencijo tudi državna delavska federacija. Na to zborovanje je povabila tudi razne mišičinske in podporne organizacije, ki naj pomagajo izdelati program akcije, ki bo predložen legislaturi.

Zingolst napoveduje vojno z Japonsko

New York. — Bivši general William Mitchell, ki se je pred tremi leti prišel v armadni štabor in bil upokojen, je v zingolstini reviji Liberty priobčil članek, v katerem napoveduje vojno med Ameriko in Japonsko "v bližnji bodočnosti, vsekakor pa prej ali slej."

Vzrok za to vidi v mrzličnem oboroževanju Japonske in vidi enako potrebo tudi za Združeno državo. Amerika že sedaj potrebuje nad dve tretjini svojega budžeta v vojne svrhe, katere vsota pa je potratna. General Mitchell bi rad videl, da bi država trošila neomejene vsote za različne brode, njega pa postavila za načelnika.

Enako kot Mitchell govore vsi zingolsti in militaristi, ki hočejo spremeniti deželo v eno veliko orožarno.

40-letnica tiskarskega sanatorija

Colorado Springs, Colo. — Union Printers' Home, sanatorij organiziranih tiskarjev, praznuje letos 40-letnico svojega obstanka. Sanatorij je obenem tudi dom za stare člane. Zgradila in vzdržuje ga tiskarska unija in je ena med najbolj znanimi institucijami te vrste v deželi.

Agitacija za zgraditev tega doma se je pričela že l. 1887, kmalu po ustanovitvi unije, preteklo pa je 35 let predno je bila ideja realizirana. Dom je bil odprt meseca maja 1892 in stane več milijonov dolarjev.

Federated Pictures.

Betty Furness, stara 15 let, je že filmska zvezdnica v Hollywoodu. Doma je iz Milbrooka, N. Y.

V dobi gospodarskih zmešnjav

Če sedem v samotni kot in razmišljam o gospodarskih in političnih razmerah po svetu, se mi zdi vse labirint zmešnjav. Tako pa ni le moje mnenje, zakaj drugi ljudje, in celo delavci, so še bolj pesimistični. Šele pred nekaj dnevi mi je nekdo rekel, da se razvoj suče nekam v negotovost ter da delavsko gibanje obstaja ob strani in ne uveljavlja svojih načel s tisto pozitivnostjo kakor jih je uveljavljalo še nedavno. Tu bi rad povedal samo malo primere.

Postavite ponosno svetlo luč na prsto. Opazujete jo. Okoli luči se vam v nekaj trenutkih zbere stotine mušic in žuželk, ne da bi vedele kaj. Luč jih oslodi in tropi bedastih živalic poginejo ob njej. Sveti se luč, pa silijo za njo in vanjo, čeprav je zanje smrt, grob. Mušice nimajo razuma, zato ne morejo presojati namena luči in tudi ne posledice zanje same.

Luč v današnjih dneh je revolucionarna krčevost. Za to lučjo dere vse in se niti ne vprašuje, kakšen namen ima krčevost. Za razmišljanje ni časa. Socialne razmere in podivjanost v vojni ter oklepanje okoliščin nje bilke za ekstenzijo je edini motiv. Svoje volje mnogo, mnogo ljudi še nima.

Delavsko gibanje pa ima svoj program, ki ga hoče doseči s smoteno politiko izobrazbe in pozitivnega dela. To pozitivno delo in resnost programa morejo umeti le sloji, ki poznajo in hočejo poznati svoje interese. V tem tiči bistvo delavskega gibanja in amer njegovega delovanja.

Lagal bi, kdor bi trdil, da delavsko gibanje še ni doseglo velikih uspehov. Lagal bi, kdor bi trdil, da moč delavskega gibanja ni narasla, čeprav danes vleče šovinizem cele tropce mušic za seboj v — pogin, ter s tem navidez prekriži vse javno življenje. Da, prekriži, toda križ so puhle fraze, ki imajo namen odvrti delavstvo od pravega cilja. Vse kričanje v Avstriji, Nemčiji in Angliji ni nič drugega kakor bogato kupljeno kričanje proti delavstvu in njega interesom, luč, h kateri dero bedaste mušice, da tam poginejo. Gre za ohranitev gospodarskega sistema, ki se mu majoje tla zaradi krize, in ko bodo mušice in večje storile svoje dolžnost — izročile oblast izrazitemu kapitalizmu, bodo poginile tako kakor poginjajo danes nezaposleni in drakončno izkoriščane množice.

Program in cilj delavskega gibanja torej ni nič izgubil na pomenu, ampak celo pridobil je. Danes gre za poroganje kapitalističnega izkoriščanja, gre za to, da delavec izgubi politično in socialne pravice, vso priporočeno enakopravnost.

Vsa ta navidezna zmešnjava nas torej uči, da se ogibljemo one svetle luči, ki danes vabi v svojo okolico nerazodno množico, da jih uniči, a sveti dalje sama. S to lučjo ne smemo kotirati, ne sprejemati nje pohvale in ne nasadati nje laskanju. Značajni moramo biti in značajni ostati. Kričanje, ki je tako silno strupeno za ljudske množice, mine. In tedaj ne sme doba najti našega gibanja v razvalinah. Tudi danes živi in delavsko gibanje, toda kupljeni agentov ne more prekrižati, ker nima milijonov za pobijanje te protidelavske politike.

Dovolj je, če delavstvo ostane zvesto načelom in širi svoje načela v svojih organizacijah in zunaj njih. Dovolj je, če ne sprejema poklonov in darov iz nasprotnega tabora, marveč se ideološko in praktično emancipira od vseh lepih besed in vab. Zakaj delavec in delavski zaporniki so sami sebi najbližji in le sami bodo morali voditi boj za svoj začetni cilj.

Načela in program delavskega gibanja potrebujejo torej, ker so se vzroki za to začeli, le še potrditvene solidarnosti in emancipacije, ne pa padanja v naraščajoče calmi, ki nas hočejo s svojo šovinistično lučjo sicer navduševati in vznemirjati, končno pa oropati naših pravic in kdaj uveljavljen.

Pretepač Jack Sharkey, kateremu so prisodili prvaštvo v rokoborbi, si zakriva obraz, ki mu ga je raztepel nemški boksaar Max Schmeling (na desni) pred nekaj dnevi. Schmelingovi prijatelji pravijo, da je Sharkey dobil razsodbo po goljufiji.

možnosti za borbo za boljše bodočnost

Samo v smotrenem emancipiranem delu je naš spas.

Poglejte v Nemčijo in sodite, a tudi ravnanje tako, kakor je vaša delavska dolžnost. — D. P.

Novo abolitivno proti Durticu

Zvezni agent izjavil, da je Curtis oval polico pri zasledovanju ugrabiteljev Lindberghovega otroka.

Flemington, N. J., 30. jun. — Na večerjani obravnavi proti John Hughes Curtis je nastopil kot priča Frank J. Wilson, agent zveznega davčnega departmanta, ki je igral važno vlogo pri zbiranju evidences v zvezi s procesom proti Al Caponeju, čikaškemu butlegarju in gangsterju.

Wilson je izpovedal, da je Curtis oval polico pri zasledovanju belo barvo. Seveda pa si mnogo domačinov pod evropskim vplivom zakriva svoje gorje telo še v katun in umazane bluze, ki jim pripisujejo poznavalec porast tuberkuloze med Oceanic.

S travnatega oblačila in s kosovostvo mastjo namazanih teles izgibe namreč kmalu vsaka sled naliva, evropske tkanine pa ostanejo dolgo vlažne in mrzle. Vsakdo pa ve, da je v tropih neizbežna posledica mokrih oblačil mrzlica in bolezen — toda sugestija kričeče pisanih suken je prevelika, da bi se je otočani ubranili in tako izumirajo rodovi, ki so tisoletja živeli v zdravju in moči. Večina rodov ne šteje več nego sto oseb, so pa celo takšni, ki jih ni niti za tucat članov. A vendar govore še ti rodovi svoj lastni jezik, ki ga sosedi čisto ne razumejo.

Liberalizirano imenovanje vrhovnega sodnika

Boston. — Profesor Felix Frankfurter s harvardske juridike šole je bil imenovan za člana vrhovnega sodnika države Massachusetts. Frankfurter je bil izredno aktiven v boju za oprostitev Sacco in Vanzettija in po umoru spisal knjigo, v kateri je razgalil omreženje teh dveh italijanskih elaveev.

Znižanje plač učiteljem

Kansas City, Mo. — Solaki odbor je znižal plače vsemu učiteljskemu osebju in uslužbenem. Tistim, ki prejemale mesečno nad \$105, so bile plače znižane za 12,5% in 5% tistim, ki prejemale manj. Redukcija velja tudi za šolskega načelnika.

Norris dal slovo prohibiciji

Washington, D. C. — Senator Norris iz Nebrasko, znani progresivec, je v sredo izjavil, da je demokratična konvencija prav storila, ker se je izrekla za preklje 18. amendmenta. Norris je osebno sputal, toda obupal je tudi on, da bo zakon prohibicije kdaj uveljavljen.

Svoj za ravnikom

Na nešteti otokih in otočkih Južnega morja vlada — deloma proti vsem geografskim pravilom — najprištevnejše ekvatorialno podnebje, kajti tu učinkuje morska temperatura, ki ni nikoli nižja od 25 stopinj nad ničlo, kakor ogromna centralna kurjava na kopno zemljo. Temu primerno je življenje domačinov povsem drugačno nego naše.

Belokošci si ustvarja seveda tudi tu svojo malo Evropo in se zadovolji celo z njeno karikaturo, zato se je s svojim oblačilom zelo slabo prilagodil na ondotno vreme, ki sestoji v glavnem iz mešanice žarečih ur in v par apremenjenih deževnih nallivih. Otočan pa nosi še vedno hladno travnatno krilo svojih očetov, ki ga štiti letočasno pred vročino in morskimi. Na Tahitiu je ta "hula-hula" čisto mično barvan, v Melanesiji pa si je ohranil svojo naravno, rjavo ali srebrno belo barvo. Seveda pa si mnogo domačinov pod evropskim vplivom zakriva svoje gorje telo še v katun in umazane bluze, ki jim pripisujejo poznavalec porast tuberkuloze med Oceanic.

S travnatega oblačila in s kosovostvo mastjo namazanih teles izgibe namreč kmalu vsaka sled naliva, evropske tkanine pa ostanejo dolgo vlažne in mrzle. Vsakdo pa ve, da je v tropih neizbežna posledica mokrih oblačil mrzlica in bolezen — toda sugestija kričeče pisanih suken je prevelika, da bi se je otočani ubranili in tako izumirajo rodovi, ki so tisoletja živeli v zdravju in moči. Večina rodov ne šteje več nego sto oseb, so pa celo takšni, ki jih ni niti za tucat članov. A vendar govore še ti rodovi svoj lastni jezik, ki ga sosedi čisto ne razumejo.

To, kar počenjajo ti ostanki izumirajočega plemena, je dostikrat tudi najbolj čudna zmes Evrope in Oceanije. Na Tahitijskem otočju se bavijo dekleta in žene n. pr. dobrušen del leta s tem, da "ženijo" vanilije cvete, "može" pa nosijo na predpoptih nošilih iz bambusa velikanke grozde banan domov. Stvar z vanilijevimi cveti je v ostalem zelo zanimiva. Čeprav prospeva, vanilija v tahitskih gorakih gozdovih izvrstno, ni tam samorodna rastlina, temveč so jo prinesli tja iz Južne Amerike in Mehike. Ker pa niso presadili z njo tudi žuželke, ki vrši v domovini opravevanje, morajo ljudje prevzeti to delo sami, to je s slamkami, a katerimi prenašajo cvetni prah cvetlice v cvetlico.

To je naporno in dolgočasno delo, ki ga zmoroje le spretni in potrpežljivi roke domačinov in brez teh rok bi se Tahiti ne mogel bahati z največjim izvozom vanilije na svetu.

Te roke so še drugače spretno, kar kaže iz najpreprostejših stvari, kakor iz školj, kokosovih orehov in palmistih listov izdelano orodje, orožje in posode domačinov. Tem stvarjem zob časa skoraj ne more do živga, tako dobro so narejene, pri tem pa se očituje v vsaki malenkosti, v obliki, ornamentiki in barvi zelo živ in močan umetniški tvorci talent otoških ljudstev.

Zanimivo je gledati otočana, kadar tira ujetega morskega rakca domov. Ko ga je ulovil, mu je najprvo zvezal nevarne škarje, nato ga je privezal na vrvice in tako ga vleče kakor jagnje v klanico s seboj — samo da ta jagnjeta niso prav nič pohlevna in da se upirajo temu ravnanju na vso moč. Ker gre običajno za velike rake tiste vrste, ki ropajo po kokosovih drevesih, ni posebno lahko jih obvladati.

Mnogo sporov nastane med evropskimi oblastniki in domačini zaradi tega, ker prvi ne upoštevajo "avarilnih deak," a katerimi hočejo drugi ščititi svoja polja in svojo last pred nepovabljenimi obiski. "Svarilne deake" so enostavno velike hise tritonastih školj, ki jih domačini obešajo na svoje palme in drugod v znamenje, da je zemlja tu naokrog "tabu," to je za vsakega tujca nepristopna. Bell šandarji teh znamenj nečejo opaziti ali jih pa res ne razumejo in tako se mnogokrat zgodi, da jih na prepovedanih tleh doleti strupena puščica iz goščave ali udarec od zadaj s strašnim "razstročevalcem glav," s batom, ki je domačinom najboljše orožje. V ostalem pa se ti zelo pazijo, da ne zaidejo v nepotrebne spore z "belo kulturo," kajti izkušnje s takimi spori v prejšnjih časih so bile zanje zelo žalostne in so jim pokazale, da bela kultura s barvastimi ljudstvi ne pozna nikoli šale.

Demokrati se izrekli za preklic prohibicije

Sprejeli so moko platformo. Obešen zahtevajo takojšnjo modifikacijo Volsteadovega zakona.

Chicago. — Demokratična stranka je v sredo zvečer sprejela na svoji konvenciji točko za preklic osemnajstega amandamenta. Točka odprave; ki je bila sprejeta z 934 glasovi proti 213, določa, da kongres takoj sprejme amandament, s katerim naj predlaga posameznim državam, da skličejo ustavodajne konvencije samo z namenom, da odpravijo osemnajsti amandament. Države, ki odpravijo 18. amandament, smejo v svojih mejah izdelovati in prodajati alkoholne pijače pod državnim nadzorom; države pa, ki obdrže prohibicijo, dobe zaščito federalne vlade proti importiranju pijač. Med tem pa, ko se izvaia proces preklica v državah, naj kongres modifikira Volsteadov zakon toliko, da bo legalizirano pivo in lahko vino, ki mora biti federalno obdavčeno.

Petndnevnik za državne namence v Kaliforniji

San Francisco, Cal. — S prvim julijem bo uveljavljen petndnevnik za vse državne uslužbenke. Governor James Rolph je naznanil, da bo država z uvedbo petndnevnik prihranila na leto krog štiri milijone dolarjev. "Noben namencec ne bo izgubil službe," je rekel governor. "In nikdo, ki prejema manj kot sto dolarjev plače na mesec, ne bo prizadet." Governor si je tudi sam prostovoljno znižal plačo.

Upton Sinclair:

Sto procentov

Za Prosveto prevel Buri

Copyright by Upton Sinclair.

"Saj vas tudi nameravamo obdržati. To ni zadnja tajnost, ki jo nameravamo izvesti z vašo pomočjo. Videli boste, kako velikodušni smo napram našim ljudem—drugače ne bi ničesar dosegli. Na razpolago imamo milijon dolarjev in s tem moramo spraviti Gooberjeve zavaznike na vislice. Ako storite svojo dolžnost, dobite tudi vi svoj del, ob pravem času ga prejmete."

Tako prepričevalno je govoril, da je prišel Peter omahovati. Vse svoje življenje je Peter opazoval, kako so se ljudje prerivali, kako so lopovi goljufali drug drugega—in kadar se je bilo treba boriti za denar, je bil Peter buldog—pes, ki se zagrizel v gobec svojega tovariša; občutki psov se jih niso tikali: vseeno jim je bilo, ako jih pes občuduje ali ne.

"Ob pravem času?" je vprašal Peter. "Kaj razumete pod to besedo?"

"Boj Bog!" je z gnusom vzkliknil McGivney. "Vedel bi rad, dobim denar takoj, ko povem ime ali šele potem, ko se prepričate, da je imenovani resnično vohunil?"

Tako sta se renčala borila dva buldoga, hlastala drug po drugem, a Peter je bil prvi, ki se je zagrizel v nasprotnika—in Peter ni popustil. McGivney je namignil, da je trust spravi Petra že dvakrat v luknjo—in to lahko store še tudi tretjič. Peter je trepetal v strahu, a kljub temu ni izpustil McGivneyjevega smrčka.

"Dobro," je slednjič dejal mož s podganjim obrazom. Govoril je z onemoglim preziranjem, a Petra to ni motilo. "Dobro, poizkusiti hočem." Vtaknil je roko v žep, izvlekel šop bankovcev—samo po dvajset dolarjev. Odšel jih je deset na mizo. Peter je videl, da jih je še dosti ostalo in spoznal, da je zahteval veliko premalo, kar ga je zelo jezilo. Kljub temu mu je od veselja poskakovalo srce—saj tako nekaj posebnega je človeško srce.

21.

McGivney je z mize vzel denar ter ga položil na posteljo. "Tu je," je rekel. "Ko mi poveste ime, si ga lahko vzamete. Poslušajte pa moj nasvet: Ne porabite ga takoj—ako so vaše informacije napačne, vam Guffey izpahne roko."

Peter se ni razburjal radi te grožnje. "Sigurno vem, da je špijon."

"In kdo je?"

"Jack Ibbetta."

"Kaj vraga," je začudeno vzkliknil McGivney.

"Jack Ibbetta, nočni čuvaj v jetnišnici."

"Poznam ga. Kako ste to izsledili?"

"Bratranec sester Todd je."

"Kdo so sestre Todd?"

"Jennie Todd je moje dekle," je ponosno rekel Peter.

"Vaše dekle?" je ponovil McGivney; strmel je v Petra in se muzal.

"V dveh tednih ste si že našli dekle? Tega si ne bi mislil."

Bil je sicer dvomljiv poklon, vendar se je Peter nasmehnil ter pokazal svoje štrleče zobe.

"Zelo me ljubi," je dodal. "Takoj je izdala, da je Jack Ibbetta njen bratranec. Potem se je prestrašila, ker jima je advokat Andrews preprovaloval imenovati njegovo ime. 'Ibbetta je vohun—o tem ni dvoma.'"

"Ljubi Bog," je vzkliknil McGivney in resnično začuden se je spoznal na njegovem glasu.

"Ibbetta je pošten fant—ta bi bil socialist, izdajalec? To ravno otekuje posel—obračunati z rdečkarji—nikdar ne vemo, koga so si pridobili, ne vemo, komu naj zaupamo. Kako ti rdečkarji le to izvedejo?"

"Jaz ne vem," je odvrnil. "Vaš trenutek se rodi kak ubožec."

"No, vi vsekakor ne spadate med ubožce," je dodal detektiv s podganjim gobčkom ter opazoval Petra, ki je s postelje pobiral bankovce in jih tlačil v žep.

22.

Nato je Peter posvaril McGivneyja. Ako bi Ibbetta takoj odpustili, bi to povzročilo neprijetne govore in sum bi najbrže padel na Petra. McGivney ga je smeje zavrnil, da ni prišel komaj včeraj na svet. Jack Ibbetta bo napredoval v svojem položaju in nato bo premeščen na kako mesto, kjer ne bo mogel akodovati Gooberjevemu procesu. Čez čas mu bodo stopili na prste, nastavili mu kako past in ga tako odslavili.

Na tem in na prihodnjih sestankih sta se Peter in mož s podganjim obrazom razgovarjala o posameznih točkah Gooberjevega procesa. Postajal je vedno bolj zapleten in pomemben. Novi ljudje so se zapletali v proces in nastali so novi problemi. Razburjenje se je pojavljalo kot pri šahovski igri. McGivney je govoril resnico, ko je dejal, da je dal trust na razpolago milijon dolarjev, da s pomočjo denarja uničijo Goobra in njegove tovariše. Že takoj prvi dan so za informacije obljubili sedemnajst tisoč dolarjev. Dosti se jih je prišlo, ki so si hoteli prilažiti ta denar. Na žalost pa je bilo njihovo življenje tako dvomljivo, da bi sigurno vzbudilo nezaupanje potrošnikov. Ženske so bile skoro izključno prostitutke, možje bivši kaznjenci in goljufi. Nekaterim se je posrečilo zakriti svojo preteklost, dokler je ni obelodanila nasprotna stran, in tedaj je bilo treba ponarejati dokumente. Za ta posel je bilo potrebno nešteto tajnih zvez.

V Gooberjevem procesu je sedaj nastopilo kakih dvanajst sličnih prič. Pred porotniki so izpovedali svoje izjave in tu so se opazila nešteta protislovja in mnoge vrzeli, ki je Guffeyju in njegovim pomočnikom povzročilo dovolj jeze in dela. Na srečo sta Goober in njegova žena prav ob istem času, ko je bila vržena bomba, gledala povorko z neke strehe. Nekdo je slučajno fotografiral povorko ter slučajno zajel na ploščo oba Gooberja in uro bližnje zlatarne, ki je natančno kazala minuto njunega bivanja na strehi. Fotografije se je polastilo državno pravdnštvo, in ko je o njeni eksistenci izvedela nasprotna stran, jo je hotela dobiti na vpogled. Sedaj se je državno pravdnštvo ni upalo uničiti. Fotografijo so tako dolgo fotografirali in retuširali, da se kazalci na uri niso več poznali. Nasprotna stran, ki se je trudila na vso moč, da bi dokazala potvorbo. Vse to je povzročilo špionažo in protišpionažo.

Tudi razbremenilne priče so bile državnemu pravdnštvu zelo neljube. Nesrečen slučaj je hotel, da je kakih šest ljudi baže videlo, da je bila vržena bomba s strehe Guggenheimerjeve trgovine in to je nasprotovalo teoriji s potno torbo, na katero se je naslanjala obtožba. Te razbremenilne priče bi se morale pridobiti ali pa prepričati njihove izjave. Prvega morebiti težji potpoka, ki se lahko odpove ali odkupi; žena drugega bi se morebiti rada ločila in bi bila pripravljena povzročiti razne neprijetnosti; tretji je lahko zapleten v ljubezensko razmerje s prijateljevo ženo ali pa se bi s posredovanjem ženske intrige dalo kaj doseči.

(Dalje prihodnjik.)

žini gozd, kratkoma skočim iz voza. Nekaj pridruženih kletvic mi je udarilo na uho, potem pa mi je avto izginil izpred oči. Za vsak slučaj pa sem stekel, kar so mi noge dale, v gozd in ostal nekaj ur skrit v njem.

V "gondoli" v Atlanto

Ko sem srečal Rummyja, so me noge že manj bolele. Človek se pač vsemu privadi in vse preboli, tudi skok iz drvečega avtomobila. Pri Rummyju seveda takrat ni šlo tako hitro. Bil je po svoji zunanosti vse prej ko skitalec in potepuh: mlad je bil in simpatičen na oko in vidi zelo zadovoljen. Toda imel je leseno nogo in je zato precej po polzevo počasi jemal pot pod noge. Takrat mi je kajpada njegov počasni tempo z razumljivih vzrokov ustrežal.

Srečal sem ga malo za Baltimorem. Od njega sem se naučil dvoglasnega žvižganja. Prvo, kar sva se pomenila, je bilo, da sva napravila kupčijo: dal sem mu škafico kondenziranega mleka in dobil za to zavojček tobaka. Že čez nekaj ur je poznal vse moje načrte in vedel, kako silno me vleče na jug.

"No, če je tako, pa te spravim do severno-južnega ekspresa," je rekel. "Tam poznam celo pripraven kraj, kjer lahko skočiš na vlak. Prav tam, kjer je meni odrezalo nogo," je dodal in režeč se pokazal na leseno hoduljo.

Njegovo govorjenje je imelo nekaj prepričevalnega. Zato sem se mu popolnoma zaupal.

Se nikoli v življenju nisem imel take treme kakor drugi dan zvečer, ko je prisopihal orjaški vlak, podoben predpotopni pošasti. Kako sem prišel nanj, še zdaj ne vem. V spominu so mi le še poslednji Rummyjevi nasveti: "Prvi vagon za tenderjem je najboljši—pazi, da se ne boš krčevito oklepal, nego lepo elastično—posebno pa glej, da v gondoli ne zaspiš!"

Potem je izginil v temo—in šele tedaj sem začutil pod seboj neizrekljivo trde deske in jeklene opornike "gondole". Pod "gondolo" razumejo ameriški skitalci desko pod ameriški tovornimi vagoni med kolesi, ki spravljajo nanjo les, železniške pragove in podobne reči. V resnici pa največ služijo "trampom", članom tiste milijonske armade vagabundov, ki se jih železnice danes ne morejo več ubraniti. Časih so jih preganjali na vse mogoče načine, streljali so jih in ali z noži nadenje—danes pa jih je preveč in jim uradniki niso več kos.

Lepa družba

"Medpotoma boš že dobil družbo," mi je rekel Rummy. In res! Ko sem se v ranem jutru oprezno popel iz svoje gondole, me je že iz prvega zaboja s pomarančami pozdravilo nego godrnjanje. Bil je stari Bill, ki ga poznajo menda vsi ameriški tramp, ker je prebil več svojega življenja na vagonskih oseh kakor kjerkoli drugod. Na zaboju je bil zapisal z velikimi, razločnimi črkami: "Pozor! Ne premetavajte, steklo!"

Počutil sem se že varneje, posebno še po dobrih izkušnjah, ki sem jih doživel pri Rummyju. Tudi nekoliko ponosa je bilo pri tem, da me alepeče svetiljke železniških uradnikov niso vso noč niti na eni postaji izteknile. "Začetnik, kaj?" me je vprašal Bill in me pogledal izpod košatih sivih obrvi. "No, pa mi prinesi vodo!"

Vlak je ravno stal na majhni postaji. "Tak požuri se!" se je zadržal. "Po vodo!"

S slabo igrano brezbrzičnostjo sem stopil k vodovodu in prinesel polno skledo vode. Postaje-načelnik se mi je zdelo, me ni videl. Bill je brez besedice zahvale vzel skledo, se napil in umil, si nato umil usta in naposled opral v njej še svojo umazano srajco. Poprej pa je iztrebil iz nje mrčes.

Tedaj je pogledal v vagon postajenačelnik.

"Bill, pošta je prišla zate. Ali bi udarila eno partijo?"

S temi besedami je splezal v vagon, dal Billu zamazano pisimo, ki ga je tramp zadovoljno spravil, in sedel na balo bombaža ter potegnil iz žepa umazane kvarte. Postajenačelnik in tramp—torej tudi take stvar se dogajajo!

V Atlanti sem dobil nekega

francoškega inženirja, ki mi je vključil moji potepuški zunanosti posodil denar za nadaljnjo vožnjo.

Naposled sem srečno prispeal v Montgomery. Bogatejši za toliko izkustev in spominov na nevarno vožnjo in na srečanja z nenavadnimi ljudmi. Toda največje čudo izmed vseh me je še čakalo—dobil sem službo!

H. Rumpel.

Branko Sodnik:

NA ULICI

Pariz. Večer. Mračne, blatne ulice. Sneg in umazane plinske svetiljke.

Sam grem po ulici. Na levi, na desni ljudje, vsem se mudi, le meni nikamor. Gledam za njimi, o vsakem si mislim svoje.

Tudi o sebi mislim, o svojih. Kako je zdaj doma? Kaj delajo? Stiri najst dni mi že niso pisali. Sicer sem pa sam kriv. Prav toliko časa že niso dobili vesti od mene.

Mimo mene gre mlado dekle. Še zapazil je ne bi bil, ko ne bi vel od nje lahen vonj heliotropa. Heliotrop, to je parfem mojega dekleta. Nežen, osvežujoč kakor moje dekle. Ko bi bila tu? Mislim sem, bal sem se, da je ne bi tu pozabil, toda zdaj mi je dosti bližja, kakor takrat, ko mi je sedela v naročju.

Nikamor se mi ne mudi. Prav nikamor. Na stanovanje ne mislim iti. Starih skoraj golih sten sem že do grla sit. Kavarnar in restavracije tudi. Za Moulin Rouge imam premalo denarja. Nijem brez njega, toda kdor se hoče tam zabavati, kakor se spodobi, mora napraviti križ čez nekaj stotakov. Jaz ga ne morem in ne maram.

Tudi dekletu pred mano se nikamor ne mudi. Večkrat pogleda nazaj, toda vselej tako hitro, da ji ne vidim v obraz. Tudi klopuček ima tako globoko, da je njen obraz v senci.

Ne vem, zakaj me ta obraz tako zanima. Sploh, to dekle. Ko bi se mogel z njo seznaniti? S svojim dekletom sem se na prav tak način.

Izpod klopučka ji gleda ob strani nekaj kodrkov. Dražijo me. Moje dekle ima prav take. Tudi hoditi tako graciozno.

Morala je opaziti, da se zanjo zanimam. Saj je človeku prirojeno, da sluti, če ga kdo opazuje. Pospešila je korake. Jaz tudi. Moram iti tik za njo, ker je v bližini veliko križišč, kjer bi jo sicer utegnil izgubiti izpred oči.

Sentimentalen postajam, sam ne vem, zakaj. Vsi moški smo taki. Naj bomo zaljubljeni, naj bomo poročeni, vsaka skrivnostna ženska zbudi v nas neko čudno čustvo. Ne ljubezni. Neko radovedno razpoloženje, ki prehađa je v sentimentalnost. Morada ta ženska ni skrivnostna, toda zame je.

Parizanka mora biti. Njen korak je vse bolj siguren kakor moj. Kar sem v Parizu, sem tudi to že odkril.

Da, seznaniti se moram z njo. Samo kako?

Ne bo težko. Predrzen sem dovolj, kadar je treba. In tu v Parizu se ni tako težko seznaniti s tujo žensko. Tudi če me odkloni—kdo bi se zato brigal!

Obstala je. Pod visokim kandelabrom stoji in nekaj čaka. Bog ve kaj? Popravilja si klopuček in kar na ulici si rdeči ustnice. Kaj hočete, Pariz!

Lepa je in interesantna. Velike zelenkaste oči ima, mačje oči. Tiste oči, ki so na videz tako nedolžne. In mlada je, to je glavno. Dvajset let še ne bo imela.

Samemu sebi se moram smejati, če pomislim, kakšen ogorčen obraz utegne napraviti, ko jo ogovorim. Prav zato jo bom ogovoril.

"Gospodična, ali vas smem spremiti?"

Razorožen sem. Stvar se drugače razvija, kakor sem pričakoval. Prav nič resno se ne drži, prav nič ni užaljena. Se smeje se.

"Lahko. Saj bi bili lahko uganili, da sem zaradi vas obstala."

Kaj naj ji rečem? Nič. Saj sama nadaljuje.

"Tu blizu je hotel. Petdeset frankov."

Tako se zgodi človeku, ki po-

stane v Parizu sentimentalno.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (May 31, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustavi.

Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vlad napakega naloga, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta za \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleveo za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vsa leta za \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravištvu "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Najzanesljivejša dnevna delavske vesti so v dnevniku "Prosveta." Ali jih čitate vsak dan?

Darila

Mlada žena je za poročno darilo dobila kar tri dežnike. E-nega teh bi rada zamenjala. Prodajalka: "Zal mi je, gospa, ampak ta dežnik ni bil kupljen pri nas".

Mlada žena: "Se li ne motite? Tu je vendar privezana znamka z imenom vaše trgovine."

"Gotovo, gospa, to je znamenje, da je bil dežnik pri nas popravljen..."

Seveda

— Vi ste torej edini, ki je preživel katastrofo na morju? Kako se je pa to zgodilo?

— Zelo enostavno, ponesrečeni parnik je odplul iz pristanišča pred mojim prihodom.

POJASNILO

Vsled depresije in ogromne krize, ki je zadela tudi naše članstvo oziroma naročnike našega lista Prosveta, je potrebno, da pojasnimo tajniko in zastopnikom Prosvete, da lahko vzamejo od naročnikov za list Prosveta naročnino tudi samo za pol leta in kjer ni drugače tudi samo za četrti let. Vzemite kar se dobili da, ker razmere zahtevajo to. List Prosveta je zelo prizadet v ti krizi in zato apeliramo na tajnike in naročnike, da skušajo kjerkoli mogoče ohraniti naročnike na dnevnik.

Apeliramo tudi na posamezne naročnike, da naj če le mogoče poravnajo svojo naročnino in če ni mogoče plačati celoletno plačajo polletno naročnino, samo da se ohrani list še nadalje kot dnevnik.

Ph. Godina, upravitelj.

TRINERJEVO GRENKO VINO

prosti napitje, slaba napitja, slaba napitja, slaba napitja. V vseh lekarnah.

ZBOLJŠAN, NEPREKOSLJIV NAPREDEK!

ZDRUŽENIH DRŽAV VOJASKE

Militaristične Tournaje

Sedaj vsak večer ob 8. uri

DO 4. JULIJA

SOLDIER FIELD

Prezentirajo, druzo vajo, brilantno umetni

ogled vidi v masni obliki.

—Chicago Daily Tribune

Pojdite v Soldier Field in videli boste veliko

predstave.

—Evening American

Prilika presenečenja Chicagoanem, ponovno

potrditve svetlobe George Washington.

—Chicago Daily News

Stanovniki Chicago bi ne smeli zametati vi-

deti spektakla, kajnega bodo prili gledati

drugi sto milje daleč.

—Herald Examiner

20,000 SEDEŽEV PO 50c

OTROCI SAMO 25c

VELIKE PRESENETLJIVOSTI UMETNI OGENJ

NAJVEČJA AMERIŠKA SLAVNOST

WASHINGTONA

VSTOPNINA, 50c, 75c, \$1.00, \$1.50

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenščini, hrvaščini, slovanski, češki, nemški, angleški jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

BREZ VOZNEGA LISTKA

Prijetnosti potovanja pod vagonom. — Pustolovska vožnja brezposelnega ameriškega inženirja v družbi trampov in potepuhov

Velike prilike, samo...

Bil je solnčen aprilski dan, ko sem zvedel od znanca, da išče neka velika tekstilna tovarna v Montgomeryju prvotnega inženirja. Od veselja sem začel znanca objemati in poljubljati, ko se je moje navdušenje nekoliko uneslo, pa sem stekel h gospodinjici in ji objubil vraga in pol, če mi posodi dva dolarja. Dala mi ju je in čez deset minut je že šel po žici brzojav: "Pridem takoj!"

Denarja nisem imel ni belica — narobe: dolžan sem bil do mala vsem ljudem, kar sem jih poznal, temu več, onemu manj, od gospodinje pa dol do prodajalca listov. Zato nisem imel pod milim božjim nebož živje duše, ki bi se mogel nanjo obrniti. Naj mi posodi za vožnjo. Od New Yorka do Montgomeryja, Ala., je okoli 1000 milj. Toda ali ni mar na tisoče in stotine ljudi, ki vse življenje "alepo" romajo iz kraja v kraj, ker nimajo niti toliko, da bi si kupili spodobno kosilo, kaj šele vožni listek? Zakaj ne bi tudi jaz tako poskusil!

1000 milj! Privezel sem si svoje listine

in izpričevala okoli vratu in natičali v žep prepečenca, mesnih konzerv in kondenziranega mleka. Gospodinjici sem se zasmilil, pa mi je vse te reči priskrbela — kaj je tudi drugega hotela! Moji dolgov pri njej so bili tako ali tako za bogve kako dolgo "zmražili", pa naj gre še teh nekaj dolarjev k vragu!

Deset ur na dan bom že shodil — sem si mislil kot "začetnik". In zraven tega sem upal na avtomobile, ki v romanih in potpisih tako radi vzamejo trudne popotnike k sebi! Postavil sem se kraj ceste, dvignil resnico in mahal s njo sem in tja... Šele tedaj, ko je že dvanajsti avto švignil mimo mene, ne da bi se bil zmenil za moje mahanje se mi je začela stvar dozdevati obupna. (Pozneje sem zvedel, da se avtomobilisti ničesar tako zelo ne boje kakor "lepo oblečenih" potepuhov. Vrag vedi, kdo jim je natvezil, da so to najnevarnejši razbojniki, ki ubijajo in izropajo vsakogar, kdor se da omečati in jih vzame v voz. Sicer pa se je tisto zastraun lepe obleke že čez nekaj dni temeljito izpremenilo.)

Prva noč na prostem je vse prej kot prijetna. Kot meščan se človek preveč odvadi prirode, da mu ne bi pri vsakem količnjak sumljivem glasu takoj prišli levi in ljudofrci na um. Drugo jutro sem bil zato prilično slabe

volje. Tem bolj, ker nisem nikjer dobil vode, da bi se umil.

Srečanje s tihotapci alkohola

V takem razpoloženju sem brez vsake nade in le iz navade dvignil roko, ko sem zagledal prvi avtomobil. In glej, avto se je ustavil, in moža, ki sta sedela v njem, sta me pozvala, naj vstopim. O, kakšen občutek, ko sem po dolgem času prvič spet smel gledati cesto od zgoraj! Vozili smo se ure in ure. Od časa do časa sta moja tovariša segla za pas po plosko steklenico — vsak spodoben Amerikan ima tako steklenico! — in se okrepčala. Da mi nista ponudila niti kapljice, me je spravilo v slabo voljo.

Počasi je jelo v meni vstajati neko nerazumljivo nezaupanje nasproti njima. Moža sta govorila med seboj šepetaje in če sem ju kaj vprašal, sta komaj odgovorila. "Rad bi izstopil," sem rekel naposled. "Prav žal," sem dobil za odgovor, "potrebujemo te še za predajo." "Predaja" je lahko vse mogoče pomenila: utegnita sta mene "predati", recimo, na policijski stražnici, "predala" bi lahko tudi moje papirje in mojo piclo zalogo živeža, "predala" bi naposled lahko tudi velike sive pločevinaste zabojke, ki so ležali kraj mene na tleh.

E, kar brez mene odpravita, sem si mislil, in ko je bilo dovolj tema in sem zagledal v bli-